

Thái Thượng Cảm Ứng Thiên giảng giải

Chủ giảng: HT Tịnh Không

Chuyển ngữ: Cư sĩ Nguyễn Minh Tiến

Giọng đọc: NSƯT Phú Thăng

Bài thứ 175

(Giảng ngày 17 tháng 3 năm 2000 tại Tịnh Tông Học Hội Singapore, file thứ 176, số hồ sơ: 19-012-0176)

Thưa quý vị đồng học, cùng tất cả mọi người.

Xin mời mở sách Cảm ứng thiên, đoạn thứ 106, gồm hai câu: “Bất hòa kỳ thất. Bất kính kỳ phu.” (nghĩa là: [Đàn ông] không hòa thuận trong nhà. [Đàn bà] không kính trọng chồng.) Hai câu này nói về đạo vợ chồng.

Vợ chồng là giềng mối căn bản nhất trong đạo làm người. Nền giáo dục của các bậc hiền thánh xưa ở Trung Quốc từ mấy ngàn năm qua đều xem vấn đề này là tâm điểm. Những lời răn dạy của Nho giáo, Phật giáo, trên giảng đường tôi vẫn thường nói, những gì chúng ta được răn dạy trong thực tế chỉ có ba điều. Thứ nhất là dạy chúng ta rõ biết sáng tỏ quan hệ giữa người với người, đó là giáo dục luân lý. Thứ hai là dạy chúng ta rõ biết về quan hệ giữa con người với môi trường tự nhiên, cũng là đối diện với thực tế đời sống trong xã hội. Thứ ba là dạy chúng ta rõ biết quan hệ giữa con người với quỷ thần trong trời đất, quan hệ với toàn thể vũ trụ. Những điều này đều hiểu biết sáng tỏ, đó là trí tuệ chân thật, nhà Phật gọi là đại triệt đại ngộ, minh tâm kiến tánh.

Trong tất cả những mối quan hệ đó, trung tâm điểm đích thực là quan hệ vợ chồng. Cho nên, trong giáo dục luân thường đạo lý cho rằng, vợ chồng cùng sống chung một phòng, đó là vòng nhỏ nhất ở giữa. Bao quanh phòng ấy là gia đình. Trong gia đình thì trên có cha mẹ, dưới có

con cái, ngang hàng có anh chị em, đó là một gia đình. Bên ngoài gia đình là xã hội, là đất nước. Trong đất nước thì trên hết là người lãnh đạo, có người lãnh đạo và thuộc cấp chịu sự lãnh đạo, ngang hàng thì có bằng hữu bạn bè, bạn đồng học. Như vậy là năm giềng mối trong xã hội.

Nói theo ngôn ngữ hiện đại thì hoàn toàn tự nhiên đó là một nền văn hóa đa nguyên, tuyệt đối không phải văn hóa đơn nhất, đó là đa nguyên. Nếu như trong chỗ tâm điểm không làm tốt được, vợ chồng bất hòa nhau, gia đình đó làm sao hòa thuận? Xã hội sao có thể ổn định? Đất nước sao có thể thái bình? Hết thấy những điều đó đều không thể nói đến.

Cho nên, nguồn gốc của mọi điều lành dữ, họa phúc nằm ở đâu? Chính là trong gia đình, trong buồng thê. Hiểu rõ được ý nghĩa này rồi mới hiểu được Trung Quốc vào thời xưa nam nữ kết hôn vì sao tổ chức hôn lễ long trọng đến thế, vì sao phức tạp đến thế, không gì khác hơn ngoài việc muốn biểu thị đây là sự kiện quan trọng nhất của đời người. Trong đời này không chỉ có riêng hai người quý vị kết hôn, mà đây là chuyện đại sự của toàn nhân loại. Quý vị suy ngẫm xem, gia đình hưng thịnh hay suy vi, sự an nguy của xã hội, hưng vong của quốc gia, thế giới hòa bình hay động loạn, căn bản đều ở chỗ này. Đó gọi là đại sự.

Chúng ta nhìn lại xã hội ngày nay, ở Trung Quốc cũng như các nơi khác, căn bản này không có, đã bị trừ bỏ đi rồi. Nếu muốn cho xã hội không động loạn, điều đó không thể được. Người xưa nói: “Nhà không ra nhà ắt nước không ra nước.” Gia đình không giống như gia đình, tất nhiên đất nước không còn giống như đất nước. Gia đình phải như thế nào mới giống gia đình? Vợ chồng phải hòa thuận vui vẻ với nhau. Cho nên, thời xưa vợ chồng ví như có chuyện tranh cãi, hoặc có chuyện không vui, họ đều nghĩ đến ảnh hưởng quá lớn lao, ảnh hưởng đối với sự an nguy của toàn xã hội, ảnh hưởng đến họa phúc của hết thảy chúng sinh. Nghĩ như vậy cho đến lúc tâm bình tĩnh, khí ôn hòa, vậy thì chuyện gì cũng có thể nhẫn được, chuyện gì cũng có thể nhường được. Đôi bên đều nhẫn được, đôi bên đều chịu nhường một bước thì gia đình ấy được hòa thuận yên vui.

Hiện tại ý nghĩa này không ai giảng giải, cũng không nghe thấy. Xã hội thời xưa, cách đây một thế kỷ, cha mẹ vẫn còn đem những ý nghĩa này dạy cho con cái, thầy giáo vẫn còn đem những ý nghĩa này dạy cho học trò. Khi tôi còn nhỏ cũng từng nghe được một phần. Thế nhưng với những người kém tôi chừng năm tuổi thì đều không được nghe, đều chưa từng nghe đến. Những người lớn hơn tôi năm tuổi thì được nghe nhiều hơn, có ấn tượng sâu sắc hơn so với tôi. Hàn Quán trưởng của chúng ta lớn hơn tôi năm tuổi, đối với ý nghĩa này bà được nghe nhiều hơn tôi, biết được căn bản làm người, đó là đạo lớn luân thường.

Nền giáo dục Trung quốc cổ đại, có thể nói là mãi cho đến những năm cuối đời Thanh, [sang những năm] Dân quốc mới xao lãng quên đi những chuyện này. Trong khoảng nửa thế kỷ gần đây, không ai nêu trở lại vấn đề này, [mọi người] theo quan điểm xem trọng khoa học kỹ thuật, công thương nghiệp, làm sao để làm giàu, trên dưới tranh nhau điều lợi, như vậy sao có thể được?

Những người ở tầng lớp trên tranh danh đoạt lợi, dân thường bên dưới nhìn thấy bên trên như vậy họ sẽ học theo, bắt chước theo. Cho nên ngày nay con người khắp nơi đều tranh danh trục lợi, thật không ra làm sao! Thế giới này có thể tồn tại được sao? Chúng ta nói rằng, thật không may sinh vào thời đại này, phải chịu hết những sự giày xéo tổn hại. Nhưng cũng có thể nói ta thật may mắn được sinh ra trong thời đại này, có thể hết lòng hết sức vì Chánh pháp mà làm được một chút việc. Rất cùng có thể làm được nhiều hay ít, không cần phải hỏi, “chỉ hỏi chuyện cày xới chăm sóc, không hỏi chuyện thu hoạch”. Thậm chí như các bậc hiền thánh xưa đã nói là: “Biết việc không thể làm nhưng vẫn cố làm.” Đó là Bồ Tát, đó là đại từ đại bi, đó thực sự là sự nghiệp cứu đời.

Ví như chúng ta ngay trong đời này không thấy được kết quả, quả báo, quả báo của ta sẽ ở vào đời sau, kiếp sau. Đó là một phần cày xới chăm sóc, như Phật dạy là giúp chúng sinh gieo hạt giống Bồ-đề. Hạt giống ấy ở trong a-lại-da thức không thể tiêu mất, sau khi chúng sinh chịu hết khổ nạn rồi, nghiệp chướng tiêu trừ hết rồi, hạt giống căn lành

mới phát hiện. Tục ngữ thường nói: “Gió nước xoay vòng.” Đó là một vòng lớn gió nước. Vòng chuyển biến lớn, người đời thường nói một ngàn năm có một lần chuyển biến. Người Trung Quốc nói là ba mươi năm một lần, đó là chuyển biến nhỏ. Thế kỷ này là thế kỷ lớn, đây là chuyển biến lớn. Chúng ta may mắn được thân người, được nghe Phật pháp, lại còn được nghe một phần đạo lý này, quả là điều rất khó được, thật không dễ dàng.

Trong phần chú giải vừa mở đầu đã nói: “Vợ chồng có hòa thuận thì gia đình mới xương thịnh.” Câu này là chân lý, mãi mãi không thay đổi. Ý nghĩa này đem áp dụng vào bất cứ nơi nào cũng đều chính xác, chuẩn xác. Ví như trong một đoàn thể nhỏ mà người trên kẻ dưới đều có thể hòa hợp vui vẻ, đoàn thể ấy sẽ hưng vượng. Có rất nhiều đạo hữu cùng tham học với chúng ta, từ rất nhiều quốc gia, khu vực trên thế giới, đến Singapore này tham học, nhìn thấy trong đạo tràng Cư Sĩ Lâm đông người đến thế, nhưng người trên kẻ dưới đều đoàn kết, hài hòa vui vẻ, không có tranh cãi, không ồn ào ầm ĩ, không có sự chịu đựng, họ hết sức ngưỡng mộ, đều theo thỉnh giáo Lý Hội trưởng.

- Các vị làm sao có thể làm tốt được như thế?

Điều này thật đáng để chúng ta suy xét sâu xa, đáng để chúng ta phản tỉnh. Có thể thực hiện được một chút thành tích như vậy là nhờ vào hai nhân tố. Người lãnh đạo chuyên tâm việc công, không có lòng riêng. Đây là một nhân tố quan trọng thiết yếu. Nhân tố thứ hai là đạo tràng mỗi ngày đều giảng kinh, mọi người đối với những ý nghĩa thâm sâu dù chưa thể hiểu rõ, nhưng với những ý nghĩa sơ cơ, căn bản thì đều hiểu rõ. Hai nhân tố này là hết sức quan trọng thiết yếu.

Người ta khi có lòng riêng tư thì những tật xấu từ đó liền sinh ra, bao nhiêu khuyết điểm cũng sinh ra. Con người không học tập tốt thì chắc chắn suốt ngày từ sớm đến tối khởi sinh vọng tưởng. Mỗi người khởi sinh vọng tưởng không giống nhau, do đó liền có tranh luận, liền có mâu thuẫn, liền có xung đột, làm sao có thể sống chung hòa hợp vui vẻ?

Chúng ta là phàm phu, mỗi ngày đều đọc kinh, nghiên cứu thảo luận, mục đích thấp nhất là xây dựng một nhận thức chung, tiêu trừ đi những vọng tưởng tạp niệm của chúng ta. Dần dần sau khi thâm nhập, tự nhiên liền có thể buông bỏ được vọng tưởng phân biệt chấp trước của bản thân mình, thuận theo lời răn dạy của chư Phật, Bồ Tát. Xây dựng nhận thức chung như vậy thì đoàn thể mới có thể sống chung hòa thuận vui vẻ.

Chúng ta làm như vậy đã đủ chưa? Làm như vậy vẫn là chưa đủ. Nếu so với ở địa phương của những người đến đây thì có chút tốt đẹp hơn, thế nhưng nếu ta so sánh với các bậc đại đức ngày xưa thì thật còn kém rất xa. Danh văn lợi dưỡng, năm món dục trong sáu trần cảnh đều phải triệt để buông bỏ. Chúng ta bốn chúng đồng tu đều phải ghi nhớ, buông xả được rồi thì tương lai sáng tỏ rõ ràng, tâm địa tự nhiên thanh tịnh, thường sinh trí tuệ, không sinh phiền não.

Nếu có một chút tự tư tự lợi, quý vị không cách gì không bị đọa lạc. Đọa lạc vào đâu? Đọa lạc giữa lo âu phiền não. Những điều như vậy che chướng trí tuệ của quý vị, làm chướng ngại phúc đức nhân duyên của quý vị. Trong kinh điển đức Phật thường dạy [như vậy là] căn lành phước đức nhân duyên đều mất hết.

Cho nên một câu [“Bất hòa kỳ thất”] này, ý nghĩa lớn lao trong đó, những sự lợi hại, chúng ta phải suy xét sâu xa, phải chú tâm thể hội. Người xưa vợ chồng suốt đời luôn kính trọng lẫn nhau như đối với khách quý. Giáo dục trong gia đình là quan trọng thiết yếu hơn hết. Một đứa trẻ từ khi sinh ra cho đến sáu, bảy tuổi, tiếp nhận sự giáo dục chính là từ cha mẹ. Sự giáo dục này là căn bản. Từ sáu, bảy tuổi trở về sau thì gần gũi thầy dạy. Thầy dạy cũng từ nơi căn bản đã có để hỗ trợ, giúp đỡ cho phát triển lớn mạnh, khai hoa kết quả. Ngày nay cho dù thầy giáo tốt cũng không có cách gì giáo dục học sinh, vì sao vậy? Vì không có căn bản. Nền giáo dục của nhà Phật cũng từ trên căn bản đó mà phát triển thêm lên. Không có sự giáo dục tốt đẹp trong gia đình, khi quý vị xuất gia, Phật cũng không dạy được quý vị.

Cho nên, Phật pháp là đạo kính thầy, đạo kính thầy được xây dựng trên căn bản hiếu đạo. Nếu quý vị đọc sách xưa, đọc sách dạy tiểu học của Trung Quốc, nhưng không phải tiểu học như ở nhà trường hiện nay. Tiểu học của Trung Quốc là nói cách thức giáo dục từ đồng tử, nhi đồng. Giáo dục từ mẫu giáo cũng thuộc về tiểu học, đặc biệt chú trọng luân lý, đức hạnh, ngôn ngữ, biết cách ăn nói. Các bậc cha mẹ, tôn trưởng, mỗi một hành vi cử chỉ, mỗi một lời nói việc làm, đều phải nêu gương tốt cho trẻ con trong nhà. Họ đều có trách nhiệm. Cho nên, trẻ con mỗi ngày nhìn thấy trước mắt, nghe biết bên tai, từ đó được gieo cấy căn bản, suốt đời cũng không thay đổi. Đó gọi là: “Thiếu thành nhược thiên tính, tập quán thành tự nhiên.” (có nghĩa là Tập quen từ nhỏ giống như bẩm tính trời sinh, thói quen lâu ngày thành tự nhiên.) Đó là huân tập từ thuở nhỏ.

Chúng ta hiện nay đến từng này tuổi rồi mới được nghe những lời này. Sau khi nghe có thể tiếp nhận, có thể tin nhận, có thể suy xét, có thể vâng làm theo, điều đó Phật pháp dạy là đã có căn lành phúc đức trong đời quá khứ. Chúng ta một đời này không có người dạy bảo, nhưng trong đời quá khứ có được căn lành này, cho nên sau khi tiếp xúc Phật pháp rồi, nghe được lời răn dạy của Phật rồi, căn lành đó của chúng ta liền phát lộ hiện ra. Căn lành đó không phải trong đời này, là trong quá khứ đã vun bồi, vẫn còn hữu dụng, có thể khởi sinh tác dụng.

Người có căn lành phúc đức sâu dày thì nhờ có căn lành nên nghe rồi liền hiểu rõ được ý nghĩa này, đó là căn lành; phúc đức là sau khi nghe hiểu rồi liền hướng theo, một lòng một dạ vâng làm, áp dụng vào thực tiễn, đó là phúc đức. Chúng ta có thể được nghe Phật pháp, có thể đọc được kinh sách của người xưa, đó là duyên phần. Những kinh sách xưa đó thật vô cùng quan trọng thiết yếu.

Cho nên, con người cần phải đọc sách, phải phân chân đọc sách, phải hiểu rõ lý lẽ. Làm thế nào trong thời đại này tự cứu được chính mình, hỗ trợ giúp đỡ người khác, đó là sự nghiệp của Bồ Tát. Chân chánh phát tâm Bồ-đề, thực hành đạo Bồ Tát, phải từ luân lý cơ bản nhất áp dụng vào thực tiễn.

Hôm nay thời gian đã hết, chúng ta giảng đến đây thôi.

(nhạc)

Chúc bạn:

Không làm các việc ác
Mỗi năm được bình an
Siêng làm các việc lành
Năm nào cũng như ý

Website: www.duongdenhanhphuc.vn

Kênh Youtube: [duongdenhanhphuc](https://www.youtube.com/channel/UCv3v3v3v3v3v3v3v3v3v3v3)

Hoan nghênh mọi hình thức ấn tống, sao chép, copy, công đức vô lượng!